

# SKÄRGÅRDARNAS RIKSFÖRBUND



*Skärgårdarnas Riksförbund, SRF, organiserar den fastboende befolkningen runt hela kusten från Luleå i norr till Koster i väster samt på öarna i de stora insjöarna. SRF arbetar med förutsättningarna för boende, arbete och service året runt i landets skärgårdar.*

## Rapport från Fiskeforum 2024 Hasselbacken Stockholm 6-7 mars 2024

Fiskeforum 2024 arrangeras av Havs o vattenmyndigheten samt Statens jordbruksverk tillsammans med stora intresseorganisationer såsom Sportfiskarna, olika yrkesfiskekategorier samt företrädare för sportfisketurismen. Fiskeforum har pågått sedan några år tillbaka och senast var 2022. Fiskeforum lockade i år ca 160 deltagare från olika intressegrupper men den klart största gruppen kom från Hav med ca 40 deltagare.

### Fiskeforum

Tidigare års Fiskeforum har inletts med att HM Konungen hållit ett anförande. Detta år kom HM Konungen efter lunchen och följde mötet resten av dagen. Mötet började i stället med Landsbygdsminister Kullgren på skärm där han gav sin syn på framtidens fiske. Han hoppades mycket på framtida fisketurism men sa inte ett ord om utfiskningen av strömming och skarpsill i Östersjön. Den tillförordnade GD för Hav betonade nyttan av samverkan mellan olika intressen och tillsammans med GD för SJV framhölls betydelsen av att främja fiske. Allt för mycket av den fisk som konsumeras har inte vare sig fiskats eller beretts i Sverige. Svensk produktion av fiskprodukter bör öka i Sverige. Domen angående samernas rätt till jakt och fiske s.k. Giljasdomen har tydligen ställt till det för staten. Fiskerätten har återgått till samerna som numera har den enskilda fiskerätten i fjällsjöarna. För oss som på avstånd följt rättstvisten kan bara konstatera att flera samebyar står på tur att återta rättigheterna. Att den exklusiva enskilda fiskerätten går staten ur händerna kan vara ett tecken på att resten av Sveriges vattenägare kan få lite mer att säga till om på sina vatten.

### Forskning

SLU Aqua berättade om strömming och skarpsillsbestånden i Östersjön. All forskning tyder på att man fiskat ner bestånden alldeles för mycket. ICES föreslog nollkvot för årets fiske vid de senaste förhandlingarna men ministrarna hade andra intressen för ögonen. Kvoten blev visserligen sänkt men nu flyttar man bara problemet framför sig. Eftersom strömming och skarpsill är motorn i ekosystemet för många arter så dyker problemen upp i andra skepnader. Sälarna blir magrare, tillväxt av spigg ökar skarven behöver sin del. Hav berättade att någon nationell förvaltning av skarv inte kan bli aktuell eftersom man ännu forskar på vilka fiskarter som skarvarna äter.

Efter alla år med skarvproblem så har man alltså inte kommit längre än så. När det gäller jaktkvoten på gråsäl så föreslår Hav att kvoten sätts till 500 sälar. Förra årets kvot var 1500 sälar. Jaktsäsongen slutade 15 januari 2024 med ca 700 fällda sälar. Fortfarande gäller saluföringsförbudet av sälprodukter och endast EU kan ändra eller ge någon form av undantag. Att skjuta sälar och låta dessa sjunka till botten kan inte anses som bra sätt att ta tillvara på en resurs som går att använda till mycket. Att skjuta en säl bara för skjutandet är betydligt enklare än att ta den tillvara. De säljägare som tagit hand om några sälar till eget behov trappar ner i och med saluföringsförbudet. Naturvårdsverket beslutar i jaktfrågorna runt skarv och säl.

## Strömning och skarpsill

Strömning och skarpsill har varit en viktig del av vår livsmedelsförsörjning och SLU:s talare föreslog ett fiskestopp för att strömningen skulle kunna bli större. Nu finns bara liten strömning för den hinner inte växa sig stor. Snabbaste åtgärden är att minska eller stoppa industrifisket innan ekosystemet helt kraschar. Sverige och Finland har de största kvoterna på skrapfisket. Finland gör eget fiskfoder till egna odlingar medan svensk fångst går till Danmark i största del.

Det storskaliga pelagiska fisket. Representanten Palrud ansåg inte överfiskning i Östersjön hade koppling till deras fiske. Han skyllde på säl och skarv och f.ö. så fiskade de inte med så stora båtar i Östersjön. Han pekade mer på problemet att svenska båtar inte fiskade upp den fisk som konsumerades. Den mesta sillen kom på lastbil från Norge och fiskeberedningen fick därför slå igen i Sverige. Svenska folket måste äta mer strömning och det är i första hand myndigheternas råd rörande gifter m.m. som gjort att strömningen ratats. Fisk är nyttigt och det budskapet bör spridas.

## Småskaligt yrkesfiske

Det småskaliga yrkesfisket representerades av 2 kvinnliga fiskare. Den ena fiskade i Norrbotten och den andra i Hjälmarén. I Hjälmarén fiskades mycket gös och hon var tillfreds med fiskets situation. Hon var ett led i några generationers fiske och hoppades att hennes barn skulle satsa på fiske. En positiv bild bland alla mörka. I Norrbotten såg fisket vissa problem i vindkraftutbyggnaden som förstörde fiskeplatserna. Hon tyckte att konsumenterna var kräsna i sitt val av matfisk. Hon ville att vi skulle prova på nya arter. Hon lyckades att få braxenburgare på menyn under lunchen dag 2. Enligt hennes make så smakade det som att slicka på en fönsterruta. Jag håller nog med honom faktiskt. Man skall nog inte förkasta idéerna om att börja använda andra fiskar i hushållet även om undertecknad själv är ganska kräsen.

## Miljöanpassning

Vattenkraft: Miljöanpassning av den svenska vattenkraften sattes i pausläge för något år sedan. Nu har vissa ansökningar om omprövning eller skrotning börjat hanteras. Ombyggnationer för att rädda nedströmsvandringen för fisk är väldigt kostsamma men nödvändiga. Från ett tidigare möte minns jag att Vattenfall redovisade att 180 000 ål dödades i den svenska vattenkraften årligen. I princip lika mycket som den svenska ålkvoten. I vissa fall så flyttar man vuxen ål nedströms för att minimera dödligheten. Ca 2000 vattenkraftverk finns i de svenska vattendragen.

Sportfiske och fisketurism. Företrädarna får ganska stort utrymme i Fiskeforum eftersom de är medarrangörer. I deras värld handlar det dessvärre bara om att tjäna pengar på allt omkring fisket. Man skall nyttja bestånden ekonomiskt. Kanske borde det i stället vara ekologiskt. Inget i deras verksamhet är kopplat till att det är ett livsmedel. Fånga och släpp tillbaka. Allt annat tycks vara rovfiske i deras ögon. Yrkeskategorin sportfiskeguide har blommat upp på senare år.

Sportfiskarnas medlemmar är 70 000 i Sverige men enligt Havs o vattenmyndigheten så finns det 1,3 miljoner fritidsfiskare. Det kanske finns troligen ett stort mörkertal i uppgifterna.

## Husbehovsfiske

Det borde egentligen inte finnas något motsatsförhållande till det traditionella husbehovsfisket. Uttaget av fisk för kategorin husbehovsfiskare är så marginell att den i stort är försumbar.

Husbehovsfisket representerades av SKIFO genom Mats-Ola Wessman från Nyhamnsläge norra Skåne. Han berättade hur fiskeområden minskat genom utökade reservatsbildningar m.m. Områden som belagts med onödiga fiskeförbud inom reservaten. Framtidens livsmedelsförsörjning måste ses över och närfiskat är alltid bäst för miljön. Möjligheten till traditionellt fiske kan inte fasas ut enbart på tyckande från fiskehandläggare på Hav. Sedan Hav 2013 införde första nätfiskeförbudet på svenska västkusten har dessa förbudsområden växt upp längs nästan hela ostkusten. Helt oaktat vem som har den enskilda fiskerätten. Alla får fiska-- utom vattenägaren.

Sportfisketurismens Robert Westin tyckte att värdet av sportfisketurismen skulle skrivas upp och gynna fiskeguiderna. Det finns så många faktorer inblandade i detta med att värdera vad sportfisket har för ekonomisk samhällsnytta. Det blir bara fel så det är nog enklast att låta bli. (egen kommentar)

## Politiken

I pausen efter att de politiska företrädarna i jordbruksutskottet fått svara på olika frågor så konfronterade jag centerpartisten i denna fråga om fiskerätten och traditionellt husbehovsfiske.

Svaret: Äganderätten är viktig.

Nu är ju arbetet igång med nya Fiskelagen. Den gamla från 1993 behöver ses över och man berörde den ytterst lite under forumet, men jag tror att SRF bör ha lite att tillföra denna utredning. Som jag förstår så har Kjell Malmlöf i Fiskegruppen tagit viss kontakt med huvudsekreteraren.

SLU Jens Olsson berättade om situationen för gädda och abborre i Östersjön. Provfiske genomförs på många platser och bestånden varierar kraftigt. Att bestånden gått tillbaka rejält under senare år är klart men varför är höljt i dimma.

När man inte riktigt vet så verkar det vara så att man tar till det gamla vanliga. Sälar, skarvar och storspigg och så miljöpåverkan naturligtvis. Under projektet REFISK så har drygt 3000 gäddor fångats i Stockholms skärgård och märkts. Endast 1 gädda kom upp i längden 1m vilket är anmärkningsvärt lite storgädda.

Sammanfattningen är att det var ett mycket bra Fiskeforum och att gärna fler från Fiskegruppen närvarade. Det är jättemycket att ta in och mycket av frågorna berör den kustnära befolkningen och den verksamhet som SRF bedriver.

SRF Fiskegruppens man på plats

Fårösund 2024-03-08

Lars-Ove Svensson